VIKIPEEDIA

Eveeni keel

Eveeni keel on tunguusi keel, mida kõnelevad eveenid Venemaal Sahhas, Magadani oblastis, Tšuktšimaal ja Habarovski krais. Eveenide koguarv oli Venemaal 2010. aastal 21 830, kuid eveeni keele kõnelejate arv oli vaid 5656. Paljud eveenid on läinud üle vene keelele, Sahhas ka jakuudi keelele. Eveeni keel on ohustatud, emakeelena omandab seda vaid väike arv lapsi ning keele kõnelejate arv kahaneb.[1] Kõnelejate keeleoskus väheneb ja huvi emakeele vastu on väike.[2]

eveeni keel (эвэды торэн)	
Kõneldakse	Venemaal
Kokku kõnelejaid	5700[1]
Keelesugulus	(altai keeled) tunguusi keeled evengi keeled **eveeni keel**
Keelekoodid	
ISO 639-3	eve

Sisukord

Murded

Eveeni keel jaguneb erinevate käsitluste järgi kahte või kolme murderühma – lääne-, (kesk-) ja idamurdeks, mis jagunevad 20 murdeks ja paljudeks murrakuteks.

Kiri

19. sajandi keskel tõlgiti eveeni keelde Matteuse evangeelium ning ilmus ka eveenikeelne aabits. Neis väljaannetes kasutati mugandatud kirillitsat. Eveeni keelt kirjutati 1932–1936 ladina kirjas, 1937. aastal asendati see kirillitsal põhineva tähestikuga, kuid ladina kirja kasutati kuni 1939. aastani.[3] 1952. aastal lisati tähestikku tähed ӈ, ө ja ө̄. *Eveeni tähestik*

А а	Б б	В в	Г г	Д д	Е е	Ё ё	Ж ж	
З з	И и	Й й	К к	Л л	М м	Н н	Ӈ ӈ	
О о	Ө ө	Ө̄ ө̄	Ӧ ӧ	П п	Р р	С с	Т т	У у
Ф ф	Х х	Ц ц	Ч ч	Ш ш	Щ щ	Ъ ъ	Ы ы	
Ь ь	Э э	Ю ю	Я я					

Grammatika

Fonoloogia

Eveeni keeles on 18 täishäälikut (9 pikka ja 9 lühikest) ning 18 kaashäälikut.[3]

Morfoloogia

Eveeni on aglutinatiivne. Eveeni keeles on 13 käänet. Eristatakse ainsust ja mitmust ning esimest, teist ja kolmandat isikut. Keeles puuduvad eesliited, käändeid märgitakse järelliidetega. Morfoloogiliselt ülesehituselt sarnaneb eveeni keel mongoli keelega. Eveeni keelele on omane SOV-tüüpi sõnajärg.

Viited

1. Evengi keel Ethnologue'is (https://www.ethnologue.com/language/eve).
2. Pismennyje jazyki mira: Jazyki Rossijskoi Federatsii. Sotsiolingvistitšeskaja entsiklopedija. Kniga 2, lk 675–681, 686. Moskva: Academia, 2003. ISBN 5-87444-191-3.
3. http://lingsib.iea.ras.ru/en/languages/even.shtml

Välislingid

- https://www.ethnologue.com/language/eve

Vikisõnastiku kategooria: **Eveeni keel**